

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

2016-06-17

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet **Trygghet och attraktivitet, SOU 2016:29**

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet. I akademiens uppdrag ingår bland annat att avge yttranden beträffande utredningsförslag m.m.

KSLA har nu beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet **Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden, SOU 2016:29** (Dnr. U2016/01529/UH) och akademien vill framföra följande synpunkter.

Sammanfattningsvis anser KSLA att:

- Biträdande lektorat bör ses som en möjlighet bland flera alternativa karriärvägar.
- Olika former av mobilitet mellan akademi och omgivande samhälle bör stimuleras.
- Den upplevda tryggheten hos forskare skulle öka med ökade basanslag till lärosätena och om forskningsråden gav ökade möjligheter att söka längre anslag.
- Möjligheter till utbildningsbidrag för doktorander bör tas bort.
- Förslag om begränsning av möjligheter för utländska forskarstuderande att finansiera sin forskarutbildning i Sverige med stipendier inte bör genomföras.
- Förslag som underlättar för industridoktorander eller tar upp andra aspekter på mobilitet mellan lärosäten och omgivande samhälle saknas.

KUNGL SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Sammanfattningsvis fokuserar utredningen på lärosätenas attraktivitet som arbetsgivare genom en ”forskar- och lärarkarriär som präglas av tydliga krav och förutsättningar som är gemensamma för universitet och högskolor, en transparent rekryteringsprocess samt goda och likvärdiga villkor ... rekommenderar lärosätena att samarbeta för ett tydligare och mindre splittrat karriärsystem”.

KSLA konstaterar att utredningens utgångspunkter, som syftar till att kombinera trygghet, attraktivitet och kompetensförsörjning för forskar- och lärarkarriären inom universitet och högskolor, är vällovliga. För fortsatt konkurrenskraft, attraktivitet och kompetensförsörjning relativt andra verksamheter är det dock angeläget att det finns ett pluralistiskt synsätt på hur dessa behov bäst kan tillgodoses, särskilt vad avser utbildning vid universitet och högskolor som syftar till förberedelser för yrkesval i omgivande samhälle.

Karriärvägen som biträdande lektor framförs av utredningen som ett huvudspår för rekrytering av yngre forskare. KSLA välkomnar biträdande lektorer som en komponent i ett pluralistiskt system, särskilt ägnat att ge begåvade och ambitiösa yngre forskare bra förutsättningar under en period då de är som mest kreativa och har tillbringat en eller flera postdoc-perioder i andra akademiska miljöer. Utlysning av biträdande lektorat inom ett specifikt område kan också vara ett sätt för ett lärosäte att indikera att man vill bygga upp kompetens som en del av sin strategi. De biträdande lektoraten bör därför ses som en attraktiv möjlighet i en palett med flera olika karriärvägar.

KSLA anser att vi bör undvika att begränsa möjligheter till en akademisk karriär som varvar akademisk forskning med anställning vid institut eller inom näringslivet eller samhället i övrigt. Över huvud taget bör vi i stället sträva efter system som gynnar flera olika karriärvägar och som inte bygger in hinder i karriären för de forskare som valt att bredda sina erfarenheter. KSLA avstyrker därför att tiden mellan doktorsexamen och en meriteringstjänst som biträdande lektor begränsas till fem år. Det finns framför allt inte någon anledning att sätta upp specifika mål för hur många biträdande lektorat som ska inrättas. I stället för att försvåra för gränsgångare mellan akademi och andra sektorer så borde exempel på möjliga karriärvägar med denna bakgrund lyftas fram. Olika former av mobilitet bör stimuleras, inte bara mellan lärosäten utan också med andra samhällssektorer, även i utformningen av regelverk som påverkar möjligheter till tillsättning av tjänster i forskar- och lärarkarriären.

Utredningen anser att det skulle saknas trygghet i anställningar inom akademien med det system som nu finns av visstidsanställningar för forskare som är beroende av externa anslag och att det skulle motverkas genom tryggade karriärvägar efter anställning som biträdande lektor. KSLA instämmer i att tryggheten är viktig och poängterar att jakten på anslag är en reell stressfaktor som minskar tiden för produktiv forskning och riskerar att leda till utbrändhet för individer. En väg att öka den upplevda tryggheten vore att öka lärosätenas finansiering med basanslag samtidigt som forskningsråden och andra finansierare gav ökade möjligheter att söka längre anslag.

KSLA kan tillstyrka att möjligheterna att finansiera doktorandtjänster med utbildningsbidrag tas bort. Dessa har spelat ut sin roll i det svenska systemet. Med detta sagt så kan det vara på sin plats att uppmärksamma att doktorander på flera håll svarar för

KUNGL SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

en del av de uppgifter som tidigare låg på teknisk personal vid institutionerna. Denna problematik har inte diskuterats i utredningen. Man har inte heller närmare berört hur möjligheter för industri- och institutsdoktorander ska kunna förbättras, allt ifrån medverkan i formulering av innehåll i doktorandprojekt, till kombination med fortsatta uppgifter i företag eller institut och olika former av anställning och delad finansiering mellan akademi och nuvarande arbetsgivare.

Däremot för utredningen ett resonemang om begränsning av möjligheterna för utländska forskarstuderande att finansiera sin forskarutbildning med stipendier från hemlandet eller från internationella organisationer. De förslag som framförs skulle innebära en kraftig begränsning av möjligheterna att anta och behålla forskarstuderande som finansierar sin fortsatta utbildning med stipendier och bör inte genomföras. Vi kan inte från svensk sida säga nej tack till duktiga forskarstuderanden som söker sig till svenska lärosäten bara av det skälet att man finansierar sina fortsatta studier på ett sätt som är normalt i många andra länder.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Lisa Sennerby Forsse
Akademiens preses

Carl-Anders Helander
Akademiens sekreterare och VD